

norden

Nordisk Ministerråd

Elmarkedsgruppen

Harmonisering av det nordiske elektrisitetsmarkedet 2009

Elmarkedsgruppen

Styrket nordisk perspektiv for å påskynde utviklingen av et grenseløst nordisk elektrisitetsmarked

Det nordiske elektrisitetsmarkedet har kommet langt i harmoniseringsprosessen. Dette skyldes en kontinuerlig sterk politisk støtte til prosjektet, og et godt samarbeidsklima mellom interessentene i markedet.

Fra 1995 og fram til i dag har det nordiske elektrisitetsmarkedet utviklet seg fra å være fire nasjonale markeder til å bli ett felles nordisk marked. Verdiene og tankene fra Louisiana erklæringen i 1995 om et fritt og åpent marked med effektiv handel med nabolandene er fortsatt grunnpilarene i harmoniseringsarbeidet.

Handlingsplanen for et effektivt, grenseløst og bærekraftig nordisk elmarked med god konkurranse og en effektiv handel med omverden som ble vedtatt på Nordisk Ministerråd for Energis møte i Umeå i 2008 legger grunnlaget for en samlet økt innsats for det nordiske elektrisitetsmarkedet. Foruten tiltak for å styrke planleggingen av nordiske nettinvesteringer, gjennomføre investeringer som det allerede er oppnådd enighet om, og legge til rette forutsetninger for et felles sluttbrukermarked omfatter planen også å dele det felles nordiske børsområdet inn i ytterligere pris-/budområder.

I løpet av 2008/2009 har man kommet flere skritt videre i implementeringen av handlingsplanen, og arbeidet fortsetter framover.

De nordiske TSOene har startet prosessen med å dele opp det nordiske elmarkedet i flere pris-/bud områder. I de preliminære rapportene fra TSOene går det fram at så langt heller alle fire i retning av modellen med prisområder, og ikke budområder. Oppgaven med å kartlegge de nasjonale prosedyrene for godkjenning av nettinvesteringer ligger hos NordREG, som skal gi sin klarlegning og analyse til Elmarkedsgruppen så snart som mulig. Elmarkedsgruppen vil i etterkant av dette vurdere muligheter for harmonisering av regelverk og mandat for de nasjonale aktørene, med tanke på å styrke det nordiske perspektivet. Visse endringer i balanseavregningen har blitt implementert, med sikte på et felles nordisk sluttbrukermarked. Videre har intra-dag markedet Elbas blitt implementert i Norge. Dermed dekker Elbas markedet samtlige nordiske land.

Utviklingen av EUs regelverk og lovgivning på elektrisitetsområdet gir nye utfordringer for de nordiske aktørene. Særlig gjelder dette de organisatoriske endringene. Den nordiske organisasjonen for TSOene, Nordel, legges nå ned og erstattes av ENTSO-E¹. Elmarkedsgruppen har diskutert dette med de nordiske TSOene, og er tilfredse med at den nordiske planleggingen og det nordiske samarbeidet kan fortsette under disse organisatoriske endringene.

Gjennom flere ministermøter har Nordisk Ministerråd gitt sin støtte til visjonen om et felles nordisk sluttbrukermarked for elektrisitet. Med utgangspunkt i NordREGs Market Design Report, og kontakt mellom gruppen og NordREG har Elmarkedsgruppen valgt å bestyrke sin støtte til et felles nordisk sluttbrukermarked.

Et felles nordisk sluttbrukermarked er den naturlige forlengelsen av det pågående arbeidet med harmonisering og styrkning av det nordiske en gross markedet for elektrisitet. NordREG har angitt 2015 som et mulig implementeringstidspunkt.

På bakgrunn av ny lovgivning fra EU, og anbefalinger fra de nordiske regulatorene om et felles nordisk sluttbrukermarked innen 2015 ønsker Elmarkedsgruppen å starte en prosess fram mot neste års ministermøte (2010) for å konkretisere hvilke regulatoriske, tekniske og økonomiske endringer som må gjennomføres for å realisere visjonen. Dette arbeidet skal lede fram til en konkret anbefaling til Nordisk Ministerråd for Energi i Danmark i 2010.

---

¹ European Network of Transmission System Operators for Electricity

En fortsatt økning av kraftproduksjonen i Norden, og spesielt den kommende økningen av andelen elektrisitet fra fornybare, uregulerbare, energikilder stiller store krav til nettet. Elmarkedsgruppen ønsker å styrke den nordiske nettplanleggingen, og ber TSOene i Norden om jevnlig å komme med oppdaterte nordiske nettplaner. Videre ønsker Elmarkedsgruppen en felles plan for håndteringen av den økte andelen elektrisitet fra uregulerbare fornybare energikilder, med fokus på systemdriften.

Elmarkedsgruppen understreker at elementene i handlingsplanen implementeres og behandles som én pakke hvor alle delene er like viktige for å nå det overordnede målet om å skape et effektivt og sikkert elektrisitetsmarked for alle i Norden.

Elmarkedsgruppen har i oppfølging av harmoniseringen av det nordiske elektrisitetsmarkedet og den nordiske handlingsplanen for et grenseløst elmarked følgende konklusjoner og anbefalinger i 2009:

Handlingsplanen for et grenseløst elektrisitetsmarked

Flaskehalshåndtering og nettinvesteringer

- EMG er tilfreds med TSOenes framdrift, og avventer TSOenes videre arbeid med å implementere inndelingen av det nordiske børsområdet i ytterligere potensielle pris-/budområder.
- Målet om inndeling i ytterligere pris-/budområder før utgangen av 2010 er ikke realistisk. Finland og Sverige bes levere en tidsplan innen NMRs årlige minister møte i 2010, slik at endringene kan bli implementert så raskt som mulig etter at en eventuell beslutning om å dele inn i ytterligere pris-/budområder er fattet.
- EMG anbefaler at Nord Pool Spot konsulteres i TSOenes videre arbeid i denne saken.
- TSOene bes informere respektive ministerier/myndigheter og EMG om deres framgang i saken.
- NordREG bes fortsette sitt arbeid med å analysere de ulike nasjonale prosessene for nettinvesteringer.
- De nordiske TSOenes arbeid med nettplanlegging skal styrkes. De nordiske TSOene bes dermed kontinuerlig levere oppdaterte nordiske nettplaner som foreslår investeringer som er samfunnsøkonomisk lønnsomme for hele den nordiske regionen.
- EMG noterer seg at investeringene fra den første og andre pakken prioriterte snitt ikke enda er fullt gjennomført. EMG understreker viktigheten av å gjennomføre de planlagte investeringene.
- Departementene/myndighetene bes levere en tidsplan for implementering av de nordiske nettinvesteringene det allerede er oppnådd enighet mellom de nordiske TSOene om. Ved behov tar departementene/myndighetene dette opp med de respektive TSOene.

Balansehåndtering og et felles sluttbrukermarked

- Elmarkedsgruppen bestyrker sin støtte til et felles nordisk sluttbrukermarked for elektrisitet innen 2015.
- Elmarkedsgruppen inviterer NordREG, i samarbeid med andre relevante aktører, til å spesifisere i detalj de nødvendige endringene.
- Basert på arbeidet fra NordREG vil Elmarkedsgruppen gi sine anbefalinger til Nordisk Ministerråd for Energi 2010.

Øvrige saker

Nordisk og Europeisk samarbeid

- EMG anbefaler at de nordiske TSOene og regulatorene fortsetter å bygge på og styrke det nordiske samarbeidet innom de nye organisasjonene som skal etableres i EU-sammenheng (ENTSO-E og ACER).

Endring av Nord Pool Spots prissettingsmekanisme

- Økonomisk effektivitet krever at prisen settes på grunnlag av den langsiktige marginalkostnaden (inkludert miljøkostnaden (kvotekostnad)). På dette grunnlaget anbefaler EMG at den foreslåtte endringen av Nord Pool Spots prissetting ikke implementeres.

Topplasthåndtering

- EMG ber NordREG gjennomgå retningslinjene for håndtering av topplastkapasitet utarbeidet av de nordiske TSOene.

Konsekvenser av EUs direktiv om fornybare energikilder i det nordiske elektrisitetsmarkedet

- EMG ber de nordiske TSOene om å lage en felles plan for håndteringen av den økte andelen elektrisitet fra uregulerbare fornybare energikilder. Her skal systemdrift vektlegges.
- Behovet for økt nettinvestering når det gjelder transmisjonsnett skal håndteres i de nordiske TSOenes jevnlig nordiske nettplaner.
- EMG vil delta i en felles konferanse med Arbeidsgruppen for Fornybar Energi om dette temaet.